

Boja i crtež nisu podređeni jedno drugom. Ravnopravni su elementi na istoj površini, koja je i onda kad je »prazan« uvučena u igru. Ove slike mogu biti govor o praznini, ali ujedno i dokaz potpune odsutnosti slikarova straha od praznine. Riječ je o ekonomičnosti, vrijednosti čisto likovnog senzibiliteta, koji na najbolji mogući način organizira maštu, koristeći se njenim nebuloznim inventarom, za jedno zapravo vedro kazivanje.

Uza svu zgnječenost one »realnosti koja je uzletišta misli«, to je još uvijek figurativno slikarstvo i to s izrazitim okusom priče, ali priče s distancom sasvim vlastite logike: neobičajeni spojevi stvari i ljudi, ili često samo njihovih dijelova, kao i ispisane rečenice, upitne ili izričajne, koje u svojoj izabranoj kratkoći, a u izuzetnom kontekstu, dobivaju značajnost gotovo obrednog tona. Ipak te slike ne bi ništa izgubile kad bismo ih okrenuli naopako. Ostala bi ista životnost i nastanjenog i nenastanjenog prostora, ista neuroza prgavog istraživačkog crteža, ista izražajnost svojeglavog uobličavanja, ista organska povezanost jednog dijela s bilo kojim drugim u ovom slikarstvu bez točke... Ne bismo se začudili kad bi ono, slijedeći svoj karakter, jednog dana u istinu zadrhtalo preseljeno na filmsku vrpцу.

Nives Kavurić-Kurtović potpuno vlada svojim izrazom. Naime, ne doseže sebe tek ponekad. Odavno je prerasla epitet talenta. Ali čini nam se da je upravo ova izložba trenutak kad se možemo zapitati: Hoće li znati prerasti i sigurnost, ako presahnu sadašnji izvori, pa tako izbjeći da vlast pripadne ruci?

ivan bulimbašić

salon
čakavskog
sabora
split
5 — 28. 2. 1974

duško kečkemet

Malo ima slučajeva da se, pišući o izložbi nekog umjetnika ujedno piše i njegov nekrolog, kao što je to ovaj splitskoga kipara Ivana Bulimbašića.

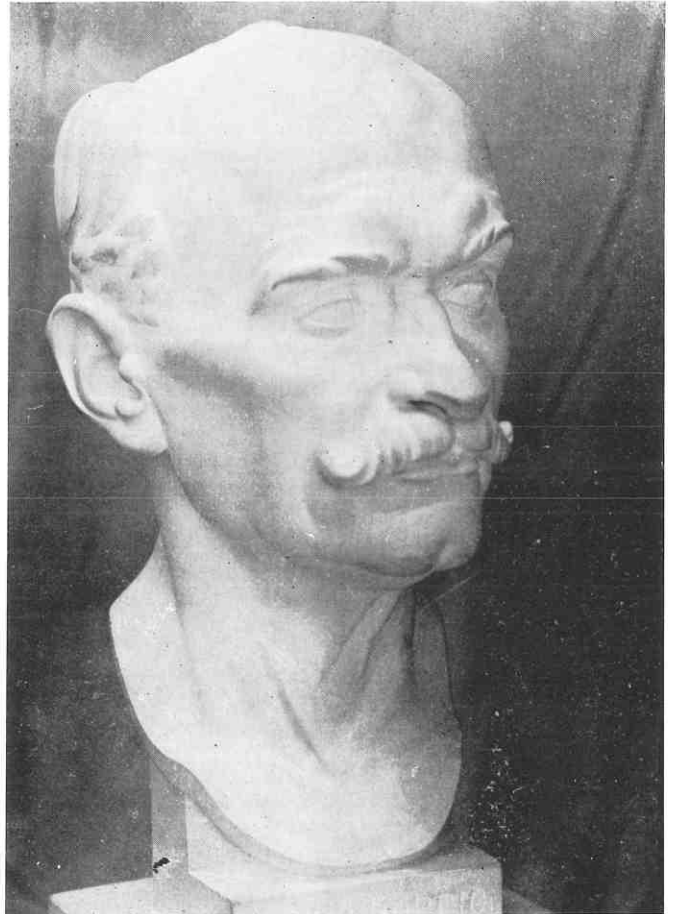
Činjenica je da je Bulimbašićeva umjetnost umrla davno — što nije ni neobično za njegovu starost — ali i to da ga je naša javnost zaboravila još mnogo prije, u punom jeku njegova stvaranja. Razlog je bio i u neobičajenoj Bulimbašićevoj skromnosti i povučenosti, o čemu govori i to da nikada u životu nije priredio samostalnu izložbu, a ova, u devedeset i prvoj godini njegova života, priredena je na našu, a ne njegovu inicijativu.

Podrijetlom iz kamenarskih Selaca na Braču, školovao se u Splitu i Trstu. Nakon završene Industrijske škole pošao je na Umjetničku akademiju u Beč. Tu je bio na samom početku ovog stoljeća u istoj klasi s mladim Meštrovićem, pod istim neminovnim utjecajem bečke secesije. Studij na sjeveru morao je prekinuti zbog bolesti, a nastavio ga je u Napulju, Rimu i Firenci.

Kad je 1907. splitska javnost vidjela prva njegova zrela djela, proricala mu je Meštrovićevu budućnost. Ali njegov kolega s Akademije pošao je tada u Pariz i u tome je umjetničkom središtu našao značajne poticaje za daljnji razvitak, dok je Bulimbašić ostao u provincijskom Splitu, koji mu nije mogao mnogo pružiti. Stoga je otplovio, kao i većina njegovih odočana, trbuhom za kruhom u Ameriku. Vratio se u domovinu 1914. da kao dobrovoljac sudjeluje u ratu, a zatim opet otputovao preko mora.

U New Yorku je Ivan Bulimbašić radio mnogo i bio veoma cijenjen kao kipar i dekorater. Ali New York, premda ekonomski moćan, nije tada bio pogodno tlo za umjetničku djelatnost. Sve se kupovalo i plaćalo novcem, a umjetniku se nije priznavala ni njegova individualnost, ni pravo potpisivanja djela. Skorojevićka obogaćena buržoazija davala je ton svemu, pa i umjetnosti.

Bulimbašić je bio u službi Whitneyja Warrena, tada istaknutog i vrlo aktivnog arhitekta, i modelirao je po njegovim narudžbama dekorativne skulpture za privatne i javne građevine što ih je on izvodio. Izradio je i veći broj velikih ukrasnih skulptura, među njima i jednog od golemih kamenih orlova, veličine oko 2 metra, na pročelju Pennsylvania Station, najveće njujorške željezničke stanice (arhitekti: McKim, Mead i White, 1906—1910), zdanja koje je htjelo da oponaša monumentalnost starih rimskih građevina. Bulimbašić je izradio velikoga orla i još neke ukrasne skulpture i na drugoj velikoj željezničkoj stanici u

New Yorku, Grand Central Station u Park Avenue (autori: Warren & Wetmore, 1904—1910; uništeno 1964—1965). Od ostale građevne skulpture znamo da je Bulimbašić izradio i friz na jednom od njujorških kazališta, ali tada ih je sagrađeno više, pa je teško ustanoviti na kojem. Bulimbašić je zacijelo radio i na nekima od 16 velikih ljudskih skulptura na monumentalnoj palači Ritz-Carlton hotela (arhitekti Warren & Wetmore), ali i ta je palača srušena 1951. Bulimbašićev je, dalje, spomenik američkome generalu iz rata za nezavisnost Johnu Paulu Jonesu pred zgradom Vojne akademije u Annapolisu i mnogo drugoga, anonimnoga i za nas izgubljenoga. Vratio se u domovinu ekonomski osiguran, ali zaboravljen. Rutinski rad razvio je u njemu majstora, ali je izgubio korak s evropskom skulpturom. U njegovim su skulpturama prevladavali čas secesija a čas akademski realizam, s jakim utjecajem klasike.

Sagrađio je 1924. u Splitu atelje i dvadesetak godina stvarao u njemu marljivo i pošteno, a da njegovi sugrađani nisu ni znali što radi u njemu, jer nikada nije izlagao.

Osim rjedih patriotskih kompozicija (Zrinski i Frankopan), osim modela i skica dekorativnih aktova i alegorijskih likova za česme ili građevinske ukrase, najplodniji je i likovno najkvalitetniji bio u portretu. Portretirao je, u bijelom bračkom kamenu, niz istaknutih suvremenika, intimnih prijatelja i znanaća. Kulturno-povijesnu vrijednost imaju portreti prirodoslovca Jurja Kolombatovića (jedina njegova javna skulptura, na Marjanu), arheologa don Frane Bulića, političkih radnika Lovre Borčića i dra Ante Trumbića.

Težnja psihološkom produblivanju karakternih značajki portretiranih osoba naročito se sretno udruživala s težnjom antičkoj čistoći i jednostavnosti oblika — što je inače rijetka sinteza.

Nije bio umjetnik avangarde; čak se, osim u mladosti, više osvrtao

natrag nego gledao naprijed. Ali i tako je našoj skulpturi dao svoj prilog: nastavio je tradiciju klasične obrade kamena, tradiciju vedrog realizma i tradiciju fiksiranja likova svoga vremena.

Dok je njegova retrospektivna izložba još bila otvorena, i dok su Splićani nakon sedam desetljeća upoznavali svoga sugrađanina i njegovo stvaranje, umro je stari majstor, sam u svom ateljeu.